

Sygn. akt I ACa 1780/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Małgorzata Dzieciołowska

Sędziowie: SA Wiesława Kuberska

SO (del.) Elżbieta Zalewska - Statuch

Protokolant: sekretarz sądowy Iga Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2017 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **R. W.**

przeciwko **J. O. i Skarbowi Państwa - Prokuraturze Rejonowej Ł. w Ł.**

o wydanie rzeczy

na skutek apelacji powoda oraz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratury Rejonowej Ł. w Ł.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 15 września 2016 r. sygn. akt I C 1109/13

1. **oddala obie apelacje;**
2. **znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I ACa 1780/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 września 2016 roku Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie I C 1109/13 z powództwa R. W. przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuraturze Rejonowej Ł. w Ł. oraz J. O. o wydanie rzeczy nakazał pozwanym wydanie powodowi samochodów marki: V. (...) nr rejestracyjny (...) nr VIN (...), S. (...) nr VIN (...) ustalając, iż spełnienie świadczenia przez jednego z pozwanych zwalnia z tego obowiązku drugiego pozwanego. Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2), zniósł wzajemnie koszty zastępstwa procesowego pomiędzy stronami (pkt 3) i nie obciążył stron nieuiszczonymi kosztami sądowymi (pkt 4).

Rozstrzygnięcie Sądu zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

Powód R. W. zajmował się zawodowo sprowadzaniem samochodów do Polski i ich sprzedażą, prowadząc działalność gospodarczą (...).

Pozwany J. O. prowadzi działalność gospodarczą (...) obejmującą sklep motoryzacyjny i warsztat samochodowy.

Powód R. W. i pozwany J. O. współpracowali ze sobą

w latach 2007-2009.

W latach 2008 - 2010 powód kupował na aukcjach internetowych za pomocą pośrednika, którego danych osobowych nie pamięta, samochody osobowe.

Umową z dnia 5 czerwca 2009 r. powód nabył od pozwanego J. O. samochód marki M. (...) za kwotę 95 000 złotych. W wykonaniu tej umowy powód uiścił pozwanemu przelewem bankowym kwotę 65 000 złotych tytułem częściowej zapłaty ceny. Pozwany wydał samochód powodowi.

Pozwany J. O. w dniu 17 października 2013 roku złożył pozew przeciwko R. W., w którym wniósł o zasądzenie kwoty 30 000 zł wraz

z odsetkami i kosztami postępowania, tytułem niespłaconej części należności z umowy sprzedaży samochodu osobowego M. (...) o numerze nadwozia (...). Prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 3 kwietnia 2014 roku w postępowaniu upominawczym o sygn. akt XII GNC 455/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi orzekł zgodnie z żądaniem pozwu. Powyższy nakaz zapłaty jest prawomocny. Toczy się postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Zgierzu w sprawie Km 848/14 na podstawie przedmiotowego nakazu zapłaty.

Powód w dniu 19 grudnia 2008 roku w Wielkiej Brytanii zakupił samochód osobowy marki V. (...) o nr VIN: (...) od K. N.. Samochód ten zarejestrował na swoje nazwisko w Polsce w dniu 3 lipca 2009 roku, nr rejestracyjny (...), a w dniu 4 sierpnia 2009 roku zawarł umowę ubezpieczenia pojazdu. Następnie samochód ten przekazał pozwanemu J. O. wraz z tymczasowym dokumentem rejestracyjnym celem naprawy

W dniu 10 sierpnia 2009 roku w Wielkiej Brytanii został wystawiony rachunek sprzedaży samochodu marki A. (...) o nr VIN (...) na nazwisko kupującego R. W., nazwisko sprzedającego C. H., na kwotę 12.000 euro. Samochód został wywieziony z Wielkiej Brytanii w dniu 10 sierpnia 2009 roku. Dowód eksportu wystawiony był na nazwisko powoda. Powód nie był w Wielkiej Brytanii celem podpisania umowy kupna samochodu, ani przywozu samochodu. Samochód został sprowadzony przez powoda do Polski w sierpniu 2009 roku. Został przywieziony do Ł. na ul. (...) i powód odebrał go wraz z T. D.. Następnie powód przekazał samochód pozwanemu, nie wydając mu rachunku sprzedaży samochodu. Samochód ten nie był zarejestrowany w Polsce. Powód nie ma umowy kupna samochodu, nie posiada także angielskiego oryginału rachunku sprzedaży. Nie przedstawił również dowodu zapłaty za samochód A. kwoty 12.000 euro.

W dniu 27 czerwca 2011 roku M. D. przekazał J. O. dokument będący odpowiednikiem karty pojazdu w Polsce dotyczący samochodu A. (...)

o numerze nadwozia (...), na nazwisko C. H.. J. O. zapłacił M. D. kwotę 2.000 złotych w związku z transakcją dotyczącą tego samochodu. Na powyższe okoliczności J. O. i M. D. sporządzili umowę porozumienia z dnia 27 czerwca 2011 roku.

Postanowieniem z 12 października 2015 roku Prokuratura Rejonowa Ł.

w Ł., w sprawie sygn. akt 2 Ds. 146/15 wszczęła dochodzenie w sprawie mającego mieć miejsce w nieustalonym czasie i miejscu podrobienia w celu użycia za autentyczne dokumentów dotyczących sprzedaży/zakupu pojazdu A. (...) nr VIN: (...) oraz wyłudzenia poświadczenia nieprawdy. W dniu 31 lipca 2015 roku Prokuratura Rejonowa Ł. w Ł. zwróciła się o pomoc prawną w powyższej sprawie. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że w dniu 10 sierpnia 2009 roku w N. została zawarta umowa sprzedaży pojazdu A. (...) nr VIN: (...). W toku postępowania nie ujawniono i nie zabezpieczono angielskiego oryginału rachunku sprzedaży. Natomiast z zabezpieczonego do akt tłumaczenia rachunku sprzedaży wynika, że kupującym był R. W., sprzedającą C. H.. Ponadto wskazano, że autentyczność tego dokumentu jest kwestionowana przez roszczącego sobie prawa do pojazdu J. O.. Zatem Prokuratura Rejonowa Ł. zwróciła się o przeprowadzenie czynności procesowych na terytorium Wielkiej Brytanii w ramach międzynarodowej pomocy prawnej: protokolarnego przesłuchania C. H. na okoliczność czy była właścicielem pojazdu A. (...) czy, kiedy oraz komu pojazd ten sprzedała, czy posiada oryginalny egzemplarz rachunku sprzedaży samochodu, a jeśli tak, to o załączenie tego dokumentu do protokołu przesłuchania. Ponadto o zwrócenie się do Brytyjskiego Wydziału (...) czy i kiedy w tamtejszym urzędzie wydawany był dokument dowodu eksportu na stałe pojazdu A. (...), a jeśli tak, to na

jakiej podstawie wydawany był ten dokument, w jaki sposób weryfikowano dane, na czyj wniosek oraz czy załączony dokument jest autentyczny. Postanowieniem z dnia 31 lipca 2015 roku Prokuratura Rejonowa Ł., na podstawie art. 22 par. 1 k.p.k. zawiesiła dochodzenie w sprawie 2 Ds. 146/15 z uwagi na konieczność uzyskania materiałów w drodze międzynarodowej pomocy prawnej. Postępowanie w sprawie 2 Ds. 146/15 do chwili obecnej jest zawieszona.

Powód nabył 14 maja 2009r. w Wielkiej Brytanii również samochód marki S. (...), nr VIN: (...), od R. C. za kwotę 4.450 euro. Samochód ten sprowadził do Polski, opłacając od niego akcyzę. Po sprowadzeniu samochodu powód przekazał go pozwanemu celem naprawy. Powód nie wydał pozwanemu dokumentów potwierdzających własność. Samochód ten nie został zarejestrowany w Polsce.

Samochód marki V. (...) o nr VIN: (...) zakupiony został przez A. D. 8 czerwca 2009r. za pośrednictwem portalu internetowego (...) za kwotę 1.710 funtów. Samochód sprowadzony został z Wielkiej Brytanii przez powoda, który przekazał samochód pozwanemu J. O.. Akcyzę od nabytego samochodu w dniu 9 grudnia 2010 roku opłacił w Polsce pozwany J. O.. Pojazd ten został w dniu 30 czerwca 2011 roku zarejestrowany przez pozwanego na terenie Niemiec na jego własne nazwisko. Pojazd ten do chwili obecnej pozostaje w posiadaniu pozwanego.

Pismem z dnia 24 września 2009 roku pozwany J. O. wezwał R. W. do wydania dokumentów samochodów marki V. (...), S. (...), V. (...)

A. (...). Wskazał w nim, że firma należąca do J. O. zawarła z R. W. szereg transakcji, które nie mogą zostać sfinalizowane wobec niedostarczenia wymaganych dokumentów. Jedną z transakcji - sprzedaż samochodu M. (...) - polegać miała na częściowej" wpłacie w gotówce (65 000 zł) i przekazaniu samochodu S. (...) w rozliczeniu. Pozostałe to sprzedaż pojazdów A. (...), V. (...) oraz umowa zamiany samochodu V. (...) na samochód V. (...).

W dniu 25 września 2009 r. R. W. złożył w VI Komisariacie K. w Ł. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia na jego szkodę przestępstwa przywłaszczenia mienia w postaci czterech samochodów: V. (...), S. (...), V. (...).

Przesłuchany w charakterze pokrzywdzonego zeznał on, że zajmuje się sprowadzaniem uszkodzonych samochodów z Wielkiej Brytanii, które naprawia i następnie sprzedaje. W ten sposób nabył cztery wymienione samochody, które przekazał do naprawy J. O. wraz z dotyczącymi ich dokumentami. Mimo wielokrotnych upomnień J. O. nie zwrócił mu wskazanych samochodów, przesyłając natomiast pismo wzywające do wydania dokumentów. R. W. zaprzeczył, by doszło do transakcji wzmiankowanych przez powoda. Potwierdził jedynie kupno samochodu marki M. (...), ale w całości za gotówkę.

Na podstawie powyższego zawiadomienia Prokuratura Rejonowa Ł. w Ł. wszczęła dochodzenie w sprawie przywłaszczenia pojazdów V. (...), S. (...), V. (...) oraz A. (...) o łącznej wartości 135.000 zł na szkodę powoda R. W. - sygn. akt Ds. 3643/09.

W dniu 12 listopada 2009 roku w sprawie Ds. 3643/09 prowadzonej przez Prokuraturę Rejonową Ł. w Ł. samochody marki: V. (...) nr rej. (...) nr VIN: (...); S. (...) nr VIN: (...); A. (...) nr VIN: (...); V. (...) nr VIN: (...) zostały oddane pozwanemu J. O. na podstawie art. 228 § 1 i 2 k.p.k. na przechowanie. J. O. został zobowiązany do przedstawienia oddanych mu na przechowanie rzeczy na każde żądanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie, oraz pouczone o zakazie zbycia, obciążania, przekształcania i wydania tych rzeczy osobie nieupoważnionej, a także uprzedzony o odpowiedzialności karnej z art. 239 § 1 kk i art. 300 § 2 kk J. O. pokwitował odbiór wymienionych rzeczy.

Przesłuchany w sprawie Ds. 3643/09 w charakterze świadka J. O. zeznał, że nabył od R. W. samochód S. (...) (przy czym umowa stanowić miała część rozliczenia za samochód marki M. (...)), dokonał zamiany samochodu marki V. (...) na lawetę marki V., a także, że zakupił samochody marki V. i A. (...).

Na okoliczność zawarcia dwóch pierwszych transakcji przedstawił pisemne umowy, wskazując, że dwie kolejne transakcje zostały wykonane na podstawie umowy ustnej. Świadkiem przekazania pieniędzy mieli być konkubina J. I. B. oraz jego pracownik T. L.. J. O. podał także, iż znajdujący się na umowach podpis R. W. nie został złożony w jego obecności, tylko pokrzywdzony przyniósł mu już podpisane umowy. Z załączonej przez pozwanego J. O. umowy zamiany z 28 lipca 2009 roku wynika, że powód R. W. dokonał wymiany samochodu V. (...), nr rej. (...), nr nadwozia: (...) na pojazd marki V. nr rej. (...) stanowiący własność pozwanego.

Z załączonej przez pozwanego do sprawy Ds. 3643/09 umowy kupna - sprzedaży z dnia 5 czerwca 2009 roku wynika, że R. W. przeniósł na rzecz J. O. własność samochodu S. (...) nr nadwozia (...) za kwotę 20.000 zł.

W toku postępowania w sprawie Ds. 3643/09 Prokuratura Rejonowa Ł. w Ł. powołała biegłego z zakresu pisma ręcznego który podał, że załączone do akt sprawy umowa kupna sprzedaży z dnia 5 czerwca 2009r. oraz umowa zamiany z dnia 28 lipca 2009r. nie zostały podpisane przez R. W., a podpis o treści (...) mógł zostać nakreślony przez I. B.. Mimo wydania opinii uzupełniającej, po załączeniu kompleksowego materiału porównawczego, biegły nie był w stanie w tym zakresie wydać opinii kategorycznej.

Prokurator Prokuratury Rejonowej Ł. w Ł. postanowieniem z dnia 30 czerwca 2010r. w sprawie Ds. 3643/09 umorzył postępowanie w sprawie przywłaszczenia pojazdów V. (...), S. (...), V. (...) oraz A. (...) o łącznej wartości 135.000 złotych na szkodę powoda R. W., oraz w sprawie sfalszowania umowy zamiany z dnia 28 lipca 2009r. dot. samochodów V. i V. (...) oraz umowy sprzedaży z dnia 28 lipca 2009 r. dotyczącej samochodu S. (...) poprzez podrobienie podpisu R. W. na wymienionych umowach. Jednocześnie w punkcie II wskazanego postanowienia uznano wymienione pojazdy za dowody rzeczowe i orzeczono o przekazaniu ich do depozytu sądowego.

W uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu postępowania wskazano m.in., że mimo wyczerpania materiału dowodowego nie zdołano jednoznacznie określić komu przysługiwało prawo własności przedmiotowych pojazdów, a tym samym - czy doszło do przestępstwa przywłaszczenia mienia. Z uwagi na konieczność określenia prawa własności tych pojazdów na drodze postępowania cywilnego, wskazane samochody przekazano do depozytu sądowego do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia w tej sprawie.

W postanowieniu z dnia 30 czerwca 2010 roku w sprawie Ds. 3643/09 Prokurator Prokuratury Rejonowej Ł. w Ł. nie zawarł rozstrzygnięcia o faktycznym pozostawieniu tych samochodów u J. O.. Nie zobowiązał także J. O., któremu na czas trwania sprawy Ds. 3643/09 przedmiotowe samochody były oddane na przechowanie, do umieszczenia tych samochodów w depozycie sądowym.

Faktycznie pojazdy te pozostały u pozwanego J. O.. Przedmiotowe pojazdy nie zostały nigdy umieszczone przez Prokuraturę Rejonową Ł. w depozycie sądowym, ani odebrane J. O..

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył powód R. W. domagając się dalszego prowadzenia sprawy i zwrotu dowodów rzeczowych, a także J. O. który zaskarżył orzeczenie o dowodach rzeczowych i domagał się nakazania na jego rzecz -jako osoby posiadającej tytuł prawny, zwrotu samochodów. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, III Wydział Karny, postanowieniami z dnia 9 września 2010r.

i 27 września 2010r. utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy. Wskazał przy tym, że prokurator w oparciu o art. 231 § 1 k.p.k. zasadnie zdecydował o złożeniu pojazdów do depozytu sądowego, a to strony winny w drodze postępowania cywilnego zmierzać do wskazania, kto jest osobą uprawnioną do odebrania pojazdów.

Zgodnie z zarządzeniem Prezesa Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi

z 12 stycznia 2011r. samochody marki V. (...), S. (...), A. (...) i V. (...) zostały przyjęte do depozytu sądowego i zarejestrowane w księdze depozytów samochodowych pod numerem D.. Sam. 2/11. Od dnia 5 stycznia 2011r. nie wpłynęło

z Prokuratury Rejonowej Ł. w Ł. pismo do oddziału administracyjnego Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w zakresie rozstrzygnięcia o samochodach złożonych do depozytu. Jednakże przedmiotowe pojazdy nigdy nie zostały umieszczone

w depozycie sądowym.

Samochody V. (...) zostały w dniach 6 marca 2014r. i 26 marca 2014r. okazane funkcjonariuszom VI Komisariatu Komendy Miejskiej Policji w Ł.

na terenie warsztatu położonego w Ł., przy ul. (...), należącego do J. O..

Pismem z dnia 5 grudnia 2011 roku powód wezwał pozwaną Skarb Państwa -Prokuraturę Rejonową Ł. w Ł. do wydania dowodów rzeczowych z depozytu sądowego - czterech samochodów marki V. (...), S. (...), A. (...) oraz V. (...). W odpowiedzi został poinformowany, że zakwestionowane przez powoda rozstrzygnięcia podlegały ocenie sądu w trybie odwoławczym i zostały utrzymane w mocy, zaś jego pismo

z dnia 5 grudnia 2011r. nie wskazuje na nowe okoliczności, w związku z czym brak jest podstaw do podjęcia postępowania w sprawie oraz zmiany decyzji w przedmiocie dowodów rzeczowych.

Pozwany przechowywał samochody V. (...) i A. (...) na terenie spółki (...) sp. z o.o., przy ul. (...) w Ł.. W dniu 17 października 2014r. pojazdy marki V. (...) oraz A. (...) zostały przekazane w obecności funkcjonariuszy V K. w Ł. powodowi przez spółkę (...) sp. z o.o., na której parkingu się znajdowały.

W dniu 3 grudnia 2014 roku J. O. złożył w Prokuraturze Rejonowej Ł. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, polegającego na kradzieży samochodów osobowych znajdujących się w depozycie sądowym. Sprawa ta zarejestrowana została pod sygnaturą akt 2 Ds. 2828/14. Pojazdy V. (...) oraz A. (...) zostały zabrane na parking policyjny, powód odebrał je z niego 31 grudnia 2014r.

na podstawie postanowienia o zabezpieczeniu z 25 listopada 2014r., wydanego przez tutejszy sąd. Postępowanie w sprawie 2 Ds. 2828/14 umorzone zostało mocą prawomocnego postanowienia z dnia 29 kwietnia 2015r., wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa. W postanowieniu wskazano m.in., że kwestia własności przedmiotowych pojazdów nie została rozstrzygnięta.

Samochód marki V. (...), którego dotyczy powództwo, znajduje się obecnie w posiadaniu pozwanego J. O.. J. O. nie wskazał miejsca w którym znajduje się samochód S. (...).

Samochody marki V. (...) i A. (...) aktualnie znajdują się w posiadaniu powoda na podstawie postanowienia z dnia 25 listopada 2014r. o zabezpieczeniu powództwa przez przekazanie w posiadanie powodowi powyższych pojazdów oraz ustanowienie powoda dozorcą nad nimi.

Stan faktyczny sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, których autentyczność nie budziła wątpliwości. Sąd posiłkował się również zeznaniami świadka D. J. oraz dowodem z przesłuchania stron.

Sąd nie dał wiary twierdzeniu powoda R. W., iż jest on właścicielem samochodu osobowego V. (...) nr VIN: (...). Powód okoliczności tej nie udowodnił, w szczególności nie przedstawił żadnej umowy ani rachunku, które potwierdzałyby, że nabył przedmiotowy pojazd w Wielkiej Brytanii, nie stanowiły również dowodu na powyższe zeznania świadka T. D..

Sąd nie dał wiary twierdzeniu pozwanego J. O., że zawarł

on z powodem umowę zamiany pojazdu V. (...) na pojazd V. (...), w wykonaniu której pozwany nabył samochód V. (...). Okoliczności tej zaprzeczył powód, a pozwany jej nie udowodnił. Pozwany powoływał się w tym zakresie na dokument umowy zamiany z 28 lipca 2009r., na którym podpis nie został sporządzony przez powoda, co wynika bezspornie z opinii biegłego grafologa wydanej na potrzeby postępowania w sprawie I Ds. 3643/09.

Sąd nie dał również wiary twierdzeniu powoda, iż jest on właścicielem samochodu A. (...). Powód na dowód tej okoliczności przedstawił jedynie tłumaczenie rachunku sprzedaży, z którego wynika, że w dniu 10 sierpnia 2009 roku w Wielkiej Brytanii został wystawiony rachunek sprzedaży samochodu marki A. (...) o nr VIN (...) na nazwisko kupującego R. W., nazwisko sprzedającego C. H., na kwotę 12.000 euro. Autentyczność tego dokumentu jest kwestionowana przez pozwanego J. O.. Powód nie ma umowy kupna samochodu, nie posiada także angielskiego oryginału rachunku sprzedaży. Nie przedstawił również dowodu zapłaty za samochód A. kwoty 12.000 euro, pomimo zobowiązania przez sąd na rozprawie w dniu 30 marca 2016r.. Ponadto bezspornie postanowieniem z 12 października 2015r. Prokuratura Rejonowa Ł., w sprawie sygn. akt 2 Ds. 146/15 wszczęła dochodzenie w sprawie mającego mieć miejsce w nieustalonym czasie i miejscu podrobienia w celu użycia za autentyczne dokumentów dotyczących sprzedaży/zakupu pojazdu A. (...) nr VIN: (...) oraz wyłudzenia poświadczenia nieprawdy. Postępowanie to jest do chwili obecnej zawieszono postanowieniem z dnia 31 lipca 2015r. wobec konieczności uzyskania materiału w drodze międzynarodowej pomocy prawnej, a mianowicie przesłuchania poprzedniej właścicielki C. H. i uzyskania informacji z Brytyjskiego Wydziału (...).

Ponadto Sąd uznał za nieudowodnione twierdzenie pozwanego, że między nim a powodem doszło do zawarcia umowy sprzedaży pojazdu S. (...) w rozliczeniu kwoty pozostałej do zapłaty z tytułu sprzedaży samochodu M. (...). Pozwany powoływał się w tym zakresie na dokument umowy kupna-sprzedaży z dnia 05 czerwca 2009r. Zamieszczony na nim podpis powoda uznany zostały jednak za nieautentyczny, czego pozwany w niniejszej sprawie nie kwestionował. Pozwany nie przedstawił żadnych innych dowodów na okoliczność zawarcia takiej umowy. Ponadto w postępowaniu o sygn. akt XII GNc 455/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym zasądził od R. W. na rzecz J. O. kwotę 30 000 zł wraz z odsetkami i kosztami, której powód domagał się z tytułu braku całkowitej zapłaty kwoty objętej umową sprzedaży.

W tak ustalonych okolicznościach Sąd uznał powództwo częściowo za zasadne.

Sąd wskazał, że sporne pojazdy nie zostały odebrane przez Prokuraturę Rejonową Ł. pozwanemu J. O., który dysponował nimi w sprawie Ds. 3643/09 na podstawie art. 228 § 1 i 2 k.p.k. jako osoba przechowująca. J. O. został zobowiązany do przedstawienia oddanych mu rzeczy na każde żądanie sądu lub organu prowadzącego postępowanie, oraz pouczone o zakazie zbycia, obciążania, przekształcania i wydania tych rzeczy osobie nieupoważnionej, a także uprzedzony o odpowiedzialności karnej z art. 239 § 1 kk. i art. 300 § 2 kk. J. O. pokwitował odbiór wymienionych rzeczy.

W postanowieniu z dnia 30 czerwca 2010 roku Prokuratury Rejonowej Ł. o umorzeniu postępowania w sprawie Ds. 3643/09 i złożeniu samochodów do depozytu sądowego brak jest rozstrzygnięcia o dalszym pozostawieniu samochodów J. O.. W postanowieniu nie zobowiązano także J. O., do umieszczenia tych samochodów w depozycie sądowym. Faktycznie pojazdy te nadal pozostają u tego pozwanego, gdyż nigdy faktycznie nie zostały umieszczone w depozycie sądowym.

Nie zostały też odebrane pozwanemu J. O. po wydaniu postanowienia z dnia 30 czerwca 2010 roku w sprawie Ds. 3643/09.

Od dnia 5 stycznia 2011 roku nie wpłynęło też z Prokuratury Rejonowej Ł. pismo do oddziału administracyjnego Sądu Rejonowego dla Ł. w Ł. w zakresie rozstrzygnięcia o samochodach złożonych do depozytu.

Sąd wskazał, że kwestia dopuszczalności drogi sądowej w tej sprawie rozstrzygnięta została prawomocnym postanowieniem Sądu z 23 maja 2014r.

Sąd Okręgowy, wskazując na argumenty wynikające z orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz powołując się na utrwaloną praktykę uznał, że Skarb Państwa jest prawidłowo reprezentowany przez Prokuraturę Rejonową Ł. w Ł., ponieważ ponosi ona koszty przechowywania rzeczy w depozycie, powstałe na skutek orzeczenia prokuratora o złożeniu rzeczy do depozytu sądowego.

Powództwo zostało uwzględnione na podstawie art. 222 § 1 k.c w zakresie dwóch samochodów: V. (...) o nr rej. (...) nr VIN: (...) i S. (...) nr VIN: (...).

Sąd zaakceptował przedłożone przez powoda dokumenty świadczące o tym, że jest właścicielem tych pojazdów. Uznał za nieskuteczną obronę pozwanego zaprzeczającą prawo powoda z uwagi na to, że umowa zamiany z dnia 28 lipca 2009r. na którą pozwany się powoływał nie została podpisana przez powoda. Sąd nakazał wydanie samochodów, ponieważ znajdują się one w posiadaniu osoby nieuprawnionej, którą jest pozwany J. O.. Pomimo umorzenia postępowania w dniu 30 czerwca 2009r w sprawie Ds. 3943/09 pojazdy te faktycznie u niego pozostały. Wobec umorzenia postępowania w sprawie Ds. 3643/09 nie może się on już powoływać na status przechowawcy samochodów.

Sąd uznał też, że powództwo podlegało uwzględnieniu w stosunku do Skarbu Państwa - Prokuratury Rejonowej Ł. z uwagi na fakt, że dysponentem tych pojazdów jest także Prokuratura Rejonowa Ł.. Organ ten uznał samochody za dowody rzeczowe i orzekł o ich przekazaniu do depozytu sądowego. Sąd wskazał, że wydanie osobie uprawnionej przedmiotu przekazanego do depozytu sądowego przez prokuratora w warunkach art. 281 § 1 kpk (obecnie art. 323 § 1 kpk) może nastąpić tylko na podstawie decyzji prokuratora, niezależnie od tego, w jaki sposób określona osoba wyjaśni swoje uprawnienia do odbioru złożonego w depozycie sądowym przedmiotu.

Sąd wskazał, że odpowiedzialność Skarbu Państwa - Prokuratury Rejonowej Ł. i pozwanego J. O. jest odpowiedzialnością in solidum.

W części dotyczącej wydania samochodów V. (...) o numerze (...): (...) oraz A. (...) nr VIN: (...) powództwo zostało oddalone.

Sąd wskazał, że powód powoływał się na tłumaczenie rachunku sprzedaży z dnia 10 sierpnia 2009r. z którego wynika, że w dniu 10 sierpnia 2009 roku w Wielkiej Brytanii został wystawiony na jego nazwisko rachunek sprzedaży samochodu A. (...) przez C. H. za kwotę 12.000 euro, jednakże autentyczność tego dokumentu jest kwestionowana przez pozwanego J. O., a powód nie ma umowy kupna samochodu, nie posiada także angielskiego oryginału rachunku sprzedaży. Nie przedstawił także dowodu zapłaty za samochód A. kwoty 12.000 euro, pomimo zobowiązania przez sąd na rozprawie w dniu 30 marca 2016 roku. Powód także nie wykazał, że jest właścicielem samochodu V. (...), co do którego nie przedstawił żadnego dokumentu wskazującego na nabycie pojazdu. Sąd wskazał także na prowadzone przez Prokuraturę Ł. w Ł. w sprawie 2 Ds. 146/15 postępowanie w sprawie ustalenia prawdziwości dokumentu sprzedaży pojazdu A. (...).

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. a o nieuiszczonych kosztach sądowych na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2005 nr 167 poz. 1398 ze zm.).

Z rozstrzygnięciem Sądu nie zgodziła się żadna ze stron, przy czym apelacja wywiedziona przez pozwanego J. O. od rozstrzygnięcia nakazującego mu wydanie samochodu V. (...) została odrzucona postanowieniem z dnia 21 listopada 2016 roku.

Pozwany Skarb Państwa – Prokuratura Rejonowa Ł. w Ł. zaskarżył wyrok w części zobowiązującej do wydania samochodów V. (...) i S. (...) oraz co do kosztów procesu.

Rozstrzygnięciu Sądu zostało zarzucone:

- naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 222 kc poprzez błędne uznanie, iż posiada ona legitymację bierną w sprawie, mimo że faktycznie nie włada tymi samochodami, a wszelkie rozporządzenia dokonywane były przez nią w ramach prawidłowo realizowanych uprawnień procesowych;

- naruszenie prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na nieprawidłowym zastosowaniu art. 233 § 1 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i tym samym brak oceny istotnej dla rozstrzygnięcia okoliczności polegającej na braku faktycznego władania rzeczą po jej stronie oraz rozporządzenia rzeczą w ramach prawidłowo realizowanych uprawnień procesowych;

- nieprawidłowe zastosowanie art. 328 § 2 kpc poprzez pominięcie w uzasadnieniu rozważenia okoliczności dotyczącej braku faktycznego władania rzeczą przez apelującego oraz ewentualnego spełnienia przesłanki uprawnionego władania rzeczą w ramach prawidłowo realizowanych uprawnień procesowych.

W konkluzji strona skarżąca wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w stosunku do Skarbu Państwa – Prokuratury Rejonowej Ł. w Ł. oraz rozstrzygnięcie o kosztach procesu za I i II instancję poprzez zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w obu instancjach.

Apelację wywiedziona przez powoda R. W. dotyczyła części wyroku, którym oddalono powództwo oraz w zakresie orzeczenia o zniesieniu między stronami kosztów zastępstwa procesowego, tj. w pkt 2 i 3.

Zaskarżonemu orzeczeniu powód zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 232, 233 § 1, 316 § 1 oraz art. 328 § 2 kpc poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, czego konsekwencją jest sprzeczność treści zebranego w sprawie materiału dowodowego z ustalonym stanem faktycznym, poprzez:

- dowolne przyjęcie, że powód nie udowodnił prawa własności samochodów A. i V. (...) przy odmowie wiary dokumentom przedstawionym przez powoda, tj. rachunku sprzedaży oraz certyfikatu eksportu na stałe wystawionym na nazwisko powoda, w sytuacji w której pozwany nie przedstawił wiarygodnych dowodów mogących zaprzeczyć prawu własności powoda, a brak jest innych podmiotów zgłaszających roszczenia względem tych pojazdów;

- bezzasadnym przyjęciu prymatu okoliczności prowadzenia przez Prokuraturę Ł. w Ł. postępowania w sprawie ustalenia prawdziwości dokumentu sprzedaży pojazdu A. (...) w sytuacji w której to postępowanie jest zawieszona, a żadne z pozostałych postępowań karnych inicjowanych przez pozwanego J. O. przeciwko powodowi nie zakończyło się przedstawieniem mu zarzutów;

- niezasadnej odmowie wiary zeznaniom powoda przy jednoczesnym daniu wiary zeznaniom pozwanego J. O. w zakresie rozstrzygnięcia o prawie własności do pojazdów A. (...) i V. (...).

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez nakazanie pozwanym dodatkowo wydania powodowi pojazdów A. (...) i V. (...) oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Obie apelacje są niezasadne.

Sąd drugiej instancji nie znalazł podstaw do uwzględnienia zawartych w nich zarzutów i zmiany zaskarżonego wyroku w kierunku oczekiwanym przez skarżących.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił okoliczności faktyczne sprawy, a Sąd Apelacyjny te ustalenia podziela i przyjmuje za własne. W oparciu o niewadliwie ustalone okoliczności faktyczne Sąd w sposób prawidłowy zastosował przepisy art. 222 § 1 kc.

Argumentacja przedstawiona w apelacji powoda dla poparcia zarzutów naruszenia wskazanych w niej przepisów prawa procesowego odnosi się do kluczowej w sprawie kwestii związanej z oceną przedłożonych dowodów, mających potwierdzać prawo własności powoda do samochodów V. (...) oraz A. (...), z którego to stosunku prawnego wywodzone jest jego roszczenie. Trafnie jednak Sąd Okręgowy uznał, że powód nie udowodnił w tym zakresie swoich roszczeń wobec pozwanych, co skutkowało oddaleniem w tej części powództwa.

Powód oczekuje uznania za wystarczające do wykazania przymiotu swej własności w przypadku samochodu A. (...) tłumaczenia rachunku sprzedaży z dnia 10 sierpnia 2009r. w sytuacji niezaprzeczonego braku umowy kupna samochodu, czy angielskiego oryginału rachunku sprzedaży. Nie ma dowodu zapłaty za ten samochód, natomiast w odniesieniu do samochodu V. (...) nie przedstawił w ogóle żadnego dokumentu wskazującego na nabycie tego pojazdu.

Sąd Okręgowy ocenił, że działania powoda w zakresie udowodnienia swoich twierdzeń były w tym zakresie nieskuteczne i taka ocena zasługuje na aprobatę, gdyż wykazanie prawa własności w sytuacji sporu pomiędzy dwiema osobami przypisującymi sobie przymiot właściciela (w tej sprawie powód i pozwany J. O.) winno nastąpić obiektywnymi dowodami, w stosunku do których dowody z przesłuchania świadków, czy też samego powoda, będą miały co do zasady charakter pomocniczy. Takimi dowodami są przede wszystkim dowody z dokumentów, potwierdzające, że nabycie przez powoda określonych przedmiotów faktycznie miało miejsce. Takie dowody mają najwyższą moc dowodową w procesie cywilnym i nie może ich skutecznie zastąpić powołaniem się na fakt sprowadzenia samochodu V. (...) do kraju, gdyż dokonana czynność faktyczna potwierdza wyłącznie posiadania samochodu, a nie prawo jego własności. Sprowadzić można również samochód obciążony wadą prawną. Tym bardziej, że wątpliwości co do przymiotu właściciela wynikały przede wszystkim z oświadczenia samego powoda złożonego w toku postępowania karnego w sprawie Ds 3643/09, w którym wskazywał, że samochód V. (...) nie stanowi jego własności, został mu powierzony przez firmę z Anglii tylko do naprawy w Polsce i jego właściciel miał się domagać natychmiastowego zwrotu tego samochodu.

W tym piśmie powód powoływał się także na posiadanie oryginalnych dokumentów od samochodu A. (...), jednakże nigdy ich nie przedstawił żadnemu sądowi w toku instancji (pismo z 1 lutego 2010 roku k. 108).

Nie polega na prawdzie także stwierdzenie powoda, iż Sąd Okręgowy uznał własność pozwanego co do samochodu V. (...). Podstawą odmowy wydania tego samochodu powodowi nie stanowiło powołanie się przez Sąd na własność pozwanego.

Stanowisko strony powodowej nie jest więc przekonujące, a reguły procesu cywilnego nakazują, aby twierdzący udowodnił swoje racje. Zatem same twierdzenia powoda, że przysługuje mu prawo własności do samochodów objętych apelacją nie mogły automatycznie doprowadzić do uznania jego powództwa bez udowodnienia tychże praw.

Strona inicjującą proces był powód i zgodnie z regułą wynikającą z przepisu art. 6 kc to na nim spoczywał ciężar wykazania swych racji. Pozwany nie musiał w tym postępowaniu niczego udawadniać by zaprzeczyć prawu powoda, gdyż to nie on żądał wydania samochodów. Nie polega też na prawdzie powoływanie się przez powoda na brak innych osób zgłaszających swe prawa do samochodów, ponieważ taką osobą w tym postępowaniu był pozwany J. O., który powołując się na własne prawo zaprzeczał prawu powoda.

Nieusprawiedliwionym jest również zarzut dotyczący uchybienia art. 316 § 1 kpc poprzez przyznanie prymatu okoliczności prowadzenia postępowania w sprawie ustalenia prawdziwości dokumentów sprzedaży samochodu A. (...), gdyż powyższe zostało przywołane przez Sąd jedynie dla podkreślenia istnienia sporu co do własności tych samochodów.

Sąd Okręgowy nie uchybił także swym obowiązkom w zakresie dopuszczania dowodów z urzędu z uwagi na treść art. 232 kpc zgodnie z którym to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Zgodnie

z zasadą kontradiktoryjności ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania. To one, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Sąd posiada uprawnienie w zakresie dopuszczenia dowodu niewskazanego przez strony wyłącznie w sytuacjach szczególnych, a taka nie ma miejsca w niniejszej sprawie.

Niezasadnym był też zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 232 kpc oraz art. 233 kpc albowiem Sąd ten dokonał wszechstronnego i racjonalnego rozważenia materiału dowodowego, nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów, nie można mu też przypisać poczynienia ustaleń faktycznych wbrew zasadom logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego, jak twierdzi apelujący. Powód swoje zastrzeżenia kieruje przeciwko interpretacji ustalonych faktów i wnioskom wyciągniętym przez sąd pierwszej instancji, będącym wynikiem analizy faktów, a dotyczącym zagadnienia własności samochodów oraz przeciwko ocenie, że tak ustalone fakty uzasadniają nieprzyjęcie prawa własności powoda w odniesieniu do samochodów A. (...) i V. (...).

Co do zarzutu uchybienia art. 328 § 2 kpc wskazać należy, iż przepis ten określa konstrukcyjne elementy uzasadnienia wyroku, do których należy: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Dla skuteczności zarzutu obrazy przepisów postępowania konieczne było więc wykazanie przez skarżącego, że uchybienie sądu w tym zakresie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, czego skarżący nie uczynił.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że z natury rzeczy sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia nie ma wpływu na wynik sprawy, ponieważ uzasadnienie wyraża jedynie motywacje wcześniej podjętego rozstrzygnięcia. Z tego względu zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może znaleźć zastosowanie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może okazać się usprawiedliwiony tylko wówczas, gdy

z uzasadnienia orzeczenia nie daje się odczytać, jaki stan faktyczny lub prawny stanowił podstawę rozstrzygnięcia, co uniemożliwia kontrolę instancyjną. Tymczasem skarżący nie wykazuje, jaki istotny wpływ na rozstrzygnięcie – co do meritum - mogłoby mieć wskazane przez niego uchybienie, którego nawet nie uzasadnił.

Odnosząc się natomiast do zarzutów apelacji wywiedzionej przez Skarb Państwa – Prokuraturę Rejonową Ł. w Ł. przypomnieć należy, że samochody V. (...) i S. (...) postanowieniem prokuratora Prokuratury Rejonowej Ł.

z dnia 30 czerwca 2010 roku o umorzeniu śledztwa zostały uznane za dowody rzeczowe i przekazane do depozytu sądowego na podstawie art. 323 kpk i art 231 § 1 kpk, a następnie pismem z dnia 14 grudnia 2011 roku (k.21 akt) apelująca odmówiła powodowi ich wydania, a więc co do zasady zaprzeczyła jego prawu własności.

Decyzje o zajęciu samochodów w związku z prowadzonym postępowaniem karnym, a następnie o przekazaniu ich do depozytu sądowego stanowiły przejaw wykonywania władzy publicznej, realizowany przez prokuratora ze względu na przyznaną temu organowi kompetencję władczego określania sytuacji prawnej powoda, realizowaną za pomocą postanowienia wydanego w oparciu o wyżej wskazaną podstawę prawną.

Istotnym jest również to, że już na etapie śledztwa, w sytuacji sporu pomiędzy powodem a obecnym pozwanym J. O. prokurator ocenił i wybrał właśnie pozwanego J. O. za osobę godną zaufania, powierzając mu samochody, a następnie po zakończeniu postępowania karnego z sobie znanych powodów nie zarządził od niego ich zwrotu, chociaż odpadła podstawa prawna do jego nimi władania. Osoba wybrana przez organ prowadzący postępowanie karne oraz na potrzeby tego organu posiadająca i sprawująca pieczę nad powierzonymi jej samochodami musi być uznana za wykonującą zadania z zakresu władzy publicznej, gdyż jej uprawnienia względem przechowywanych rzeczy są pochodną prowadzonego przez organy państwowe postępowania, od tych organów pochodzą i mają zapewnić właściwy tok ich czynności. Za jej działania lub zaniechania apelująca ponosi więc także odpowiedzialność. Ponadto składając samochody do depozytu sądowego prokurator uczynił to bez wskazania na miejsce w którym samochody są przechowywane, co uczyniło depozyt bezprzedmiotowym. Postanowienie prokuratora w przedmiocie złożenia do depozytu nie podlega jednak kontroli sądu i prawomocne, samoistnie podlega wykonaniu. Sąd jest nim związany, więc zwrócenie się prokuratora do sądu o przyjęcie złożonych do depozytu sądowego rzeczy nie jest czynnością proceduralną, ale techniczno-organizacyjną. To z kolei oznacza, że z woli ustawodawcy tylko prokurator jest umocowany zarówno do samodzielnego rozstrzygnięcia kwestii złożenia do depozytu sądowego, jak i co do jego wydania.

Wskazać również należy na treść przepisu art. 222 kc. Zgłaszając roszczenie windykacyjne właściciel może żądać wydania rzeczy „od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą”. Faktyczne władanie w tej sprawie nie powinno być zawężone wyłącznie

do fizycznego posiadania, choć literalne brzmienie przepisu art. 231 § 1 kpk też odwołuje się do czynności polegającej na wydaniu zatrzymanej rzeczy, a zatem fizycznego jej oddania.

W tej sprawie apelująca również włada faktycznie pojazdami, gdyż od jej samodzielnej decyzji zależy zwolnienie ich z depozytu. Ponieważ jednak z mocy art. 93 § 1 i 3 kpk

w związku z art. 236 kpk prokurator podejmuje decyzje w przedmiocie dowodów rzeczowych w formie postanowienia wskazać należy, iż obowiązek wydania samochodów, nałożony na apelującą pozwaną, należy interpretować także jako obligujący do wydania postanowienia nakazującego zwrot pojazdów powodowi.

Nie jest skutecznym również argument o zbędności pozywania w tej sprawie Skarbu Państwa z tej przyczyny, że do wydania rzeczy z depozytu wystarczającym jest przedłożenie orzeczenia sądu o uprawnieniach powoda do odbioru pojazdów, ponieważ wyrok ustalający, że powód jest właścicielem rzeczy (art. 189 k.p.c.), korzysta z powagi rzeczy osądzonej tylko między stronami tego procesu (art. 366 k.p.c.), a więc nie stanowi dowodu własności

w stosunku do osoby niebędącej stroną procesu o ustalenie. Skoro natomiast

w procesie windykacyjnym o wydanie przedmiotem dowodzenia jest prawo własności powoda, jako przesłanka pozytywnego rozstrzygnięcia sądu, to z tego wynika, że właściciel nie ma interesu prawnego do żądania ustalenia swego prawa na podstawie art. 189 k.p.c.

Reasumując, stwierdzić należy, że żaden z zarzutów apelacji nie był uzasadniony, a zaskarżony wyrok odpowiada prawu i brak jest jakichkolwiek podstaw do jego zmiany.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił obie apelacje jako bezzasadne.

Wobec oddalenia apelacji wywiedzionych przez przeciwne strony o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 k.p.c.

w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. dokonując ich wzajemnej kompensaty.